

Losing our way? Not with geography

Egy, az amerikai Environmental Systems Research Institute (ESRI) térinformatikai rendszerház által a közelmúltban elvégzett felmérés szerint az emberek egyharmada meg van győződve arról, hogy a Mount Everest Európában található. A felmérés eredményének széleskörű nemzetközi sajtóvisszhangja lett, többek között a *Geographical* legutóbbi száma is elemezte.

Úgy kell-e értelmeznünk ezt az eredményt, hogy egyre több és több embernek fogalma nincs az őket körülvevő világról, annak változásairól és a változások okairól?

Ironikus a helyzetben, hogy manapság korábban soha nem tapasztalt mértékben, jelentős tömegek számára adottak a lehetőségek más országok és kultúrák megismerésére, akár személyes utazások alkalmával, akár a médián keresztül.

A kérdés az, hogy mi aggasztóbb: az alapvető tárgyi tudás hiánya Földünk jelentősebb helyeit illetően – amelyre az Everest hollétének nem-ismerete egy kiváló példa – vagy az ebből adódó következtetés, amely a földrajzi ismeretek teljes hiányára utal.

Ha az emberek még azt sem tudják, hogy bizonyos helyek hol találhatóak, akkor igen kicsi annak reménye, hogy fel tudják fogni a földrajz lényegét: megismerni és megérteni a különböző térségek, vidékek természetét, a társadalmakat és környezetüket, ezek változásait és a köztük fellelhető összefüggéseket.

A földrajzi tudás maga is páratlan gyorsasággal változik. Az a geográfia, amit sokunk az iskolában tanult, már elavultnak számít – új nemzetállamok alakulnak korábban soha nem tapasztalt hirtelenséggel, és még arról is viták vannak, hogy melyik is Föld leghosszabb folyója.

Gyermekeinknek már egy más típusú tudásra van szüksége, másra, mint amit nekünk tanítottak. Mit lehet tenni az afrikai éhínség csillapításáért? Hogyan változtak Amazonász-medence esőerdői az elmúlt három évtizedben? Milyen hatással lesz az Egyesült Királyságra az éghajlatváltozás az elkövetkezendő 50 évben? Milyen hatással lesz Bangladesre vagy Kenyára? A fiatalabb generációk felteszik ezeket a kérdéseket, és nekünk meg kell tudnunk válaszolni őket.

Manapság úgy tűnik, hogy az emberiségre kiható problémák mindegyikének van valami földrajzi vonatkozása. Nem különíthetjük el magunkat a globális folyamatoktól, amelyeknek egyre inkább, egyre jelentősebb mértékben helyi hatásait is érezzük. A geográfia egyedülálló módon nyújtja számunkra az összefüggéseket mindezen problémák felismeréséhez és megértéséhez. A Királyi Földrajzi Társaság szintén elkötelezett a témában: a múlt hónapban nagy nyilvánosság előtt, Afrika jövőjéről tartott beszélgetés keretében üdvözölhettük Bob Geldofot és Kofi Annant. Telt ház volt.

De akkor vajon mik a valódi következményei a végzett felmérés által is kimutatott aggasztó tudatlanságnak? Ha az embereknek fogalmuk nincs arról, hogy a Nílus Földünk leghosszabb folyója, akkor majdnem teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy sejtelmük sem lesz összetettebb kérdésekről, pl. országok közötti vitákról ez értékes ivóvízellátás felhasználásáról, az éghajlatváltozás lehetséges mezőgazdasági következményeit, továbbá annak esetleges hatásait a családi megélhetésükön már ne is említsük.

A probléma természetesen nem az, hogy az emberek nem tudják mekkora távolságot tesz meg a Nílus a forrástól a torkolatig – csak rá kell nézniük a térképre, hogy ezt megtudják –, a gond az általános tudatlanság, amely ezen alapismeretek hiányában nyilvánvaló.

Mint a *Geographical* januári számának vezércikke helyesen megállapítja, érdekes a vizsgálatban az is, hogy ez az egyszerű felmérés önmaga is erősíti azt az általános felfogást, mely szerint a földrajz nem más, mint annak ismerete, hogy hol-merre található bizonyos helyek. Miközben mindez szalagcímre kerül, abból keveset mutat be, hogy a geográfia időközben átalakult a vaktérképek kitöltéséből a világunkat – mind helyi, mind globális léptékben – megismerő és elemző tudománnyá. Ebben a rendkívül gyorsan változó világban a földrajzi tudásra, jártasságra való igény, nagyobb, mint korábban bármikor.

A tény, hogy helyszínek, a környezet és közösségek folyamatos változásban vannak, az teszi a földrajzot az egyik legizgalmasabb, legfontosabb és még mindig a legtöbb kihívással kecsegtető tantárggyá, oktatóknak és diáknak egyaránt.

Az ember természetes vágyakozása a világ megismerésére a felfedezőket Földünk bejárására, a tények feltárására ösztönözte. Mindannyiunk feladata, hogy az ismeretek birtokában meg is értsük azokat.

Henry Rummins

Forrás: Losing our way? Not with geography
Geographical, February 2008, pp. 20.
<http://www.geographical.co.uk>

Fordította Bódis Katalin